

Kuntoutusalan Asiantuntijoiden lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, eräiden työeläkelakien ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Kuntoutusalan Asiantuntijat ry kiittää mahdollisuudesta osallistua lakimuutosten valmisteluun. Kesällä 2020 annetussa lausunnossamme on käsitelty vakuutuslääkärijärjestelmän ongelmia kuntoutuksen näkökulmasta. Nykyiset lakimuutokset eivät ole riittäviä lausunnossamme kuvattujen ongelmien korjaamiseksi. Alkuperäinen lausuntomme on liitteenä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että vakuutuslääketieteellisen ratkaisun tulee perustua objektiivisiin sairauslöydöksiin ja sairaanhoidon kustannusten korvaamiseksi tarvitaan arvio lääketieteellisestä syy-yhteydestä, jotta voidaan ratkaista, onko kysymys korvattavan vahingon vuoksi tarpeellisesta sairaanhoidosta. Hallitus on esittänyt muutettavaksi työtapaturma- ja ammattitautilakia, työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, julkisten alojen eläkelakia ja Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia. Ehdotamme kohteliaimmin hallitusta muuttamaan samassa yhteydessä myös Liikennevakuutuslakia (17.6.2016/460), jonka 63 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja perusteleminen. Pykäläkohtaiset kommentit ja täsmennysehdotukset esitetään tämän lausunnon lopussa.

Vakuutuslääkäreiden arvioiden oikeudenmukaisuutta ei saavuteta, jos lääketieteelliset tulkinnat poikkeavat vahvasti julkisen terveydenhuollon yleisistä diagnoosi- ja hoitokäytännöistä. Vahvistettu velvoite vakuutuslääketieteellisen ratkaisun perusteluun on askel oikeaan suuntaan. Ehdotus ei kuitenkaan ratkaise sitä perustavanlaatuista ongelmaa, että vakuutuslääkärit arvioivat lääketieteellistä syy-yhteyttä täysin poikkeavalla tavalla kuin julkisessa terveydenhuollossa potilaita hoitavat lääkärit. Vakuutusyhtiöllä on taloudellinen kannustin tulkita asiakkaan terveystietoja siten, että korvausvelvollisuutta ei synny. Julkisen terveydenhuollon lääkäriellä ei ole taloudellisia, tai muitakaan, kannustimia ”ylitulkita” vahingoittuneen kansalaisen terveystilannetta. Jos vakuutuslääkäriin ja julkisen terveydenhuollon lääkäriin tulkinnat oireiden ja tapaturman syy-yhteydestä, vahingoittuneen jäljellä olevasta toimintakyvystä tai kuntoutuksen tarpeesta poikkeavat vahvasti toisistaan, on väistämätöntä, että vahingon saajalle syntyy epäluottamus vakuutuslääkärijärjestelmää kohtaan.

Jotta hallituksen asettamiin tavoitteisiin vakuutuslääkärijärjestelmän koetun oikeudenmukaisuuden paranemisesta voitaisiin päästä, on aivan keskeistä, että vahingon kärsineen kansalaisen terveystietojen tulkinta on yhdenmukaista sekä vakuutuslääketieteessä, että hoitavalla taholla. Yhtenä keinona tämän varmistamiseksi on kirjata lakiin velvoite noudattaa tulkinnassa hyviä hoitokäytäntöjä ja ajankohtaista lääketieteellistä tutkimustietoa. Nyt esitetty maininta ”*käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemuksen ja omantuntoni kautta*” ei riittävästi velvoita noudattamaan ajankohtaisia ja kansallisesti yhtenäisiä hoito- ja diagnoosikäytäntöjä. Vakuutuslääkäriellä tulee olla selkeämpi velvollisuus ylläpitää omaa lääketieteellistä osaamistaan ja huomioida päätöksissään sekä ajankohtainen tutkimustieto, että kansalliset hoitokäytännöt, kuten käypä hoito -suositukset.

Pykäläkohtaiset kommentit (täydennykset punaisella)

1. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 121 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 121 § seuraavasti:

121 §

Lääkäriasiantuntijan osallistuminen korvausasian käsittelyyn

Jos vakuutuslaitoksessa käsiteltävä korvausasia koskee lääketieteellisen seikan arviointia, laillistetun lääkärin on osallistuttava asian valmisteluun, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. Lääkäriasiantuntijan on merkittävä korvausasian tietoihin perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä vahingoittuneen potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä sairautta tai vammaa koskevista löydöksistä ja havainnoista. **Johtopäätösten tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Kannanotto on vahvistettava sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa vakuutuslaitoksen päätöstä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakiehdotus päättyy

2. Laki työntekijän eläkelain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 40 §, sellaisena kuin se on laissa 870/2014, seuraavasti:

40 §

Eläkelaitoksen asiantuntijalääkäri

Laillistetun lääkärin on osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä löydöksistä ja havainnoista asiakirjoihin. **Johtopäätösten tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Kannanotot on vahvistettava sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa eläkelaitoksen päätöksiä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakiehdotus päättyy

3. Laki yrittäjän eläkelain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 37 §, sellaisena kuin se on laissa 871/2014,

seuraavasti:

37 §

Eläkelaitoksen asiantuntijalääkäri

Laillistetun lääkärin on osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä löydöksistä ja havainnoista asiakirjoihin. **Johtopäätösten tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Kannanotot on vahvistettava sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa eläkelaitoksen päätöksiä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakiehdotus päättyy

4. Laki merimieseläkelain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 40 §, sellaisena kuin se on laissa 872/2014,

seuraavasti:

40 §

Eläkekassan asiantuntijalääkäri

Laillistetun lääkärin on osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä löydöksistä ja havainnoista asiakirjoihin. **Johtopäätösten tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Kannanotot on vahvistettava sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa eläkekassan päätöksiä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakiehdotus päättyy

5. Laki julkisten alojen eläkelain 109 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 109 § seuraavasti:

109 §

Kevan asiantuntijalääkäri

Kevassa on laillistetun lääkärin osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä löydöksistä ja havainnoista asiakirjoihin. **Johtopäätösten tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Kannanotot on vahvistettava sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa Kevan päätöksiä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakiehdotus päättyy

6. Laki Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 875/2014, seuraavasti:

22 §

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalääkäri

Laillistetun lääkärin tai hammaslääkärin on merkittävä perusteltu arvionsa asiakirjoihin osallistuessaan etuusasian valmisteluun ja vahvistettava se sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. **Arvion tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa päätöstä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7. Laki Liikennevakuutuslain 63 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Liikennevakuutuslain (460/2016) 63 § seuraavasti:

63 §

Päätöksen antaminen ja perusteleminen

Vakuutusyhtiön on annettava päätöksensä tiedoksi lähettämällä se vastaanottajalle tämän ilmoittamaan osoitteeseen. Vakuutusyhtiön päätöksen perusteleminen sovelletaan, mitä hallintolain ([434/2003](#)) 45 §:ssä säädetään. Laillistetun lääkärin on osallistuttava henkilövahinkoa koskevan korvauksen sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun ja merkittävä perusteltu arvionsa ja johtopäätöksensä potilasasiakirjoissa olevista keskeisistä löydöksistä ja havainnoista asiakirjoihin. **Johtopäätösten tulee perustua ajankohtaiseen lääketieteelliseen tutkimustietoon.** Kannanotot on vahvistettava sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Merkinnät on tehtävä selkeästi ja yleisesti

tunnettuja käsitteitä käyttäen niin, että niitä voidaan hyödyntää perusteltaessa vakuutusyhtiön päätöksiä.

Voimaantulopykälä tai –säännös alkaa

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .